

Zaak C-354/21

Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie

Datum van indiening:

4 juni 2021

Verwijzende rechter:

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (Litouwen)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

2 juni 2021

Verzoekende partij:

R.J. R.

Verwerende partij:

Valstybės įmonė Registrų centras

Voorwerp van het hoofdgeding

Weigering om verzoekers eigendomsrechten op een onroerend goed, namelijk een stuk grond in Litouwen, op basis van een in Duitsland afgegeven Europese erfrechtverklaring in het kadaster in te schrijven.

Voorwerp en rechtsgrondslag van de prejudiciële verwijzing

Uitlegging van bepalingen van verordening (EU) nr. 650/2012 van het Europees Parlement en de Raad; artikel 267, derde alinea, VWEU.

Prejudiciële vraag

„Moeten artikel 1, lid 2, onder l), en artikel 69, lid 5, van verordening (EU) nr. 650/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 4 juli 2012 betreffende de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen en de aanvaarding en de tenuitvoerlegging van authentieke akten op

het gebied van erfopvolging, alsmede betreffende de instelling van een Europese erfrechtverklaring, aldus worden uitgelegd dat zij zich niet verzetten tegen een wettelijke regeling van de lidstaat waar een onroerend goed zich bevindt, volgens welke registratie van de eigendomsrechten in het kadaster op basis van een Europese erfrechtverklaring alleen mogelijk is indien deze Europese erfrechtverklaring alle voor die registratie benodigde gegevens bevat?”

Aangevoerde bepalingen van Unierecht

Overwegingen 7, 8, 18, 67 en 68, artikel 1, lid 2, onder l), artikel 63, lid 2, onder a) en b), artikel 68, onder l), en artikel 69, leden 1, 2 en 5, van verordening (EU) nr. 650/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 4 juli 2012 betreffende de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen en de aanvaarding en de tenuitvoerlegging van authentieke akten op het gebied van erfopvolging, alsmede betreffende de instelling van een Europese erfrechtverklaring (PB 2012, L 201, blz. 107; hierna: „verordening (EU) nr. 650/2012”).

Artikel 1, lid 5, van, en punt 9 en de bijhorende voetnoot 13 van bijlage IV bij formulier V, opgenomen in bijlage 5 bij verordening (EU) nr. 1329/2014, uitvoeringsverordening (EU) nr. 1329/2014 van de Commissie van 9 december 2014 tot vaststelling van de formulieren bedoeld in verordening (EU) nr. 650/2012 van het Europees Parlement en de Raad betreffende de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen en de aanvaarding en de tenuitvoerlegging van authentieke akten op het gebied van erfopvolging, alsmede betreffende de instelling van een Europese erfrechtverklaring (PB 2014, L 359, blz. 30; hierna: „verordening (EU) nr. 1329/2014”).

Aangevoerde bepalingen van nationaal recht

De Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto registro įstatymas (wet van de Republiek Litouwen betreffende het kadaster; hierna: „kadasterwet”; in de voor de onderhavige zaak relevante versie ervan, te weten die welke voortvloeit uit wet nr. XII-1833 van 23 juni 2015).

Artikel 5 van deze wet bepaalt:

„[...]”

2. De beheerder van het kadaster is, overeenkomstig de bij wet vastgelegde procedure, verantwoordelijk voor de juistheid en de bescherming van de in het kadaster opgeslagen gegevens. De beheerder van het kadaster is alleen verantwoordelijk voor de overeenstemming van de in het kadaster ingevoerde gegevens met de documenten op basis waarvan deze gegevens zijn ingevoerd.”

Artikel 22 bepaalt:

„De documenten die het bestaan aantonen van rechten op onroerende goederen, van eventuele lasten die op deze rechten rusten en van rechtsfeiten op basis waarvan deze rechten in het kadaster worden ingeschreven, zijn de volgende:

[...]

5) een certificaat waaruit het erfrecht blijkt;

[...]

10) andere bij wet vastgestelde documenten.”

Artikel 23 bepaalt:

„[...]

2. De aanvraag moet vergezeld gaan van documenten die het bestaan aantonen van de rechten waarvoor om registratie wordt verzocht, van de eventueel op deze rechten rustende lasten en van de daarmee verband houdende rechtsfeiten. [...]

3. De documenten die het bestaan aantonen van rechten op onroerende goederen, of de basis vormen voor het ontstaan, het verval, de overdracht of de bezwaring van deze rechten, [...] moeten voldoen aan de vereisten van wettelijke handelingen en dienen de voor registratie in het kadaster benodigde gegevens te bevatten.

4. De documenten op basis waarvan de registratie wordt aangevraagd, dienen leesbaar geschreven te zijn en de volledige voornamen, achternamen, juridische benamingen, adressen en identificatienummers te bevatten van de personen die bij de registratie betrokken zijn, alsook het unieke nummer van het onroerend goed waarop de registratie betrekking heeft, dat wordt toegekend volgens de door het kadaster vastgestelde procedure. [...]

[...]”.

Artikel 29 bepaalt:

„De beheerder van het kadaster weigert rechten op onroerende goederen te registreren [...] indien bij de behandeling van de aanvraag een van de volgende feiten wordt vastgesteld:

[...]

(2) Het document op basis waarvan om registratie wordt verzocht, voldoet niet aan de vereisten van deze wet.

[...]

(6) De aanvraag of het document dat aan de beheerder van het kadaster is overgelegd, bevat niet de gegevens die volgens de voorschriften van het kadaster noodzakelijk zijn voor de identificatie van het onroerend goed en van de personen die daarop rechten verwerven [...]”.

De bij besluit nr. 379 van de regering van de Republiek Litouwen van 23 april 2014 goedgekeurde voorschriften betreffende het kadaster luiden:

„[...]”

14.2.2. Gegevens ter identificatie van de onroerende goederen:

14.2.2.1. Kadastraal gebied, kadastraal blok en kadastraal nummer van het perceel;

14.2.2.2. Uniek nummer (identificatiecode) van het perceel;

14.2.2.3. Uniek nummer (identificatiecode) van het bouwwerk;

14.2.2.4. Uniek nummer (identificatiecode) van het appartement of pand [...]”.

Korte weergave van de feiten en van het procesverloop

- 1 R.J. R., de verzoeker, is een Litouws en Duits onderdaan die in Duitsland woont. Op 6 december 2015 overleed R.J. R.’s moeder, J.M. R., die op dat moment haar gewone verblijfplaats in Duitsland had. Verzoeker, die de enige erfgenaam van zijn moeder was, heeft haar volledige nalatenschap in Duitsland zonder voorbehoud aanvaard, in overeenstemming met de procedure en de termijnen waarin het Duitse recht voorziet. Aangezien de nalatenschap niet alleen bestond uit goederen die zijn moeder in Duitsland bezat, maar ook uit goederen die zich in Litouwen bevonden, heeft verzoeker overeenkomstig verordening (EU) nr. 650/2012 bij de bevoegde Duitse rechtbank een aanvraag voor een Europese erfrechtverklaring ingediend. Op 24 september 2018 heeft het Amtsgericht Bad Urach (rechter in eerste aanleg Bad Urach, Duitsland) aan verzoeker erfrechtverklaring nr. 1 VI 174/18 (hierna: „erfrechtverklaring”) afgegeven, waarin is vermeld dat G. R., die op 10 mei 2014 was overleden, de erfenis heeft nagelaten aan J.M. R., de enige erfgenaam, alsook Europese erfrechtverklaring nr. 1 VI 175/18, waarin staat dat J.M. R., die op 6 december 2015 was overleden, de erfenis heeft nagelaten aan R.J. R. en dat deze laatste de enige erfgenaam is en de nalatenschap zonder voorbehoud heeft aanvaard.
- 2 Op 15 maart 2019 heeft verzoeker bij het VĮ [Valstybės įmonė] Registrų centras (overheidscentrum voor registers) een aanvraag ingediend voor de registratie van zijn eigendomsrechten op de onroerende goederen die zijn geregistreerd op naam van zijn moeder. Samen met de aanvraag heeft verzoeker de op 24 september 2018 afgegeven erfrechtverklaring en Europese erfrechtverklaring nr. 1 VI 175/18, een kopie van de vertaling van deze documenten en een kopie

van paspoorten van de Republiek Litouwen op naam van J.M. R., G. R. en R.J. R. overgelegd. Op 20 maart 2019 is verzoekers aanvraag afgewezen bij besluit nr. SPR4-340 van de VĮ Registrų centro Turto registrų tvarkymo tarnybos Nekilnojamojo turto registro departamento Tauragės skyrius (Afdeling Tauragė van het departement kadaster van de dienst voor het beheer van eigendomsregisters van het overheidscentrum voor registers; hierna: „afdeling”), op grond dat Europese erfrechtverklaring nr. 1 VI 175/18 niet de gegevens bevatte die volgens de kadasterwet van de Republiek Litouwen noodzakelijk waren om het onroerend goed te identificeren, dat wil zeggen dat deze verklaring niet vermeldde welke goederen verzoeker had geërfd. Verzoeker heeft tegen dit besluit beroep ingesteld bij de VĮ Registrų centro Centrinio registratoriaus ginčų nagrinėjimo komisija (geschillencommissie van de centrale registrar van het overheidscentrum voor registers; hierna: „geschillencommissie”). Bij besluit nr. CSPR-147 van 9 mei 2019 heeft de geschillencommissie het oorspronkelijke besluit van de afdeling volledig bevestigd.

- 3 Verzoeker was het niet eens met de besluiten van de afdeling en van de geschillencommissie en heeft ze dan ook aangevochten bij de Regionų apygardos administracinis teismas (bestuursrechter in eerste aanleg, Litouwen). Bij beslissing van 30 december 2019 is dit beroep ongegrond verklaard. Verzoeker heeft tegen deze beslissing hoger beroep ingesteld bij de Lietuvos vyriausioji administracinis teismas (hoogste bestuursrechter van Litouwen) en heeft onder meer verzocht om de uitlegging van verordening (EU) nr. 650/2012 voor te leggen aan het Hof van Justitie van de Europese Unie voor een prejudiciële beslissing.

Voornaamste argumenten van partijen in het hoofdgeding

- 4 Verzoeker stelt dat hij de hele nalatenschap zonder voorbehoud heeft aanvaard, zodat er overeenkomstig het Duitse recht dat op die hele nalatenschap – met inbegrip van het deel dat zich in Litouwen bevindt – van toepassing is, geen grondslag is om in de Europese erfrechtverklaring de rechten van de erfgenaam te specificeren of een lijst van de goederen op te stellen. Volgens verzoeker voorziet het Duitse erfrecht in een universele opvolging in de rechten van een overledene. Aangezien hij de enige erfgenaam is, moet dus het gehele vermogen van de overledene op hem overgaan en kan het overeenkomstig het Duitse erfrecht niet [apart] worden vermeld of anderszins worden gespecificeerd. Volgens vaste rechtspraak geven de Duitse rechters in dat geval geen toepassing aan artikel 68, onder 1), van verordening (EU) nr. 650/2012 niet toe, waarin is bepaald dat de erfrechtverklaring het erfdeel dat elke erfgenaam toekomt, moet vermelden, alsook, in voorkomend geval, de lijst van rechten en/of goederen die elke erfgenaam toekomen. Deze rechters nemen in een Europese erfrechtverklaring geen gegevens op ter identificatie van de geërfde onroerende goederen. Verordening (EU) nr. 650/2012 bevat geen dergelijke vereiste, noch een vereiste om bij het indienen van de aanvraag voor een erfrechtverklaring de geërfde goederen te specificeren of gegevens ter identificatie van deze goederen te verstrekken. Onder verwijzing naar overweging 18 en artikel 69, lid 5, van

verordening (EU) nr. 650/2012 en punt 67 van de conclusie van de advocaat-generaal in de zaak Kubicka (C-218/16, EU:C:2017:387) stelt verzoeker dat hij die gegevens heeft verstrekt in zijn registratieaanvraag en dat dit voldoende had moeten zijn. Het feit dat deze gegevens niet zijn opgenomen in de Europese erfrechtverklaring kan volgens hem geen belemmering vormen voor de registratie van de door hem geërfde onroerende goederen, met name gelet op het feit dat hij de enige erfgenaam van deze goederen is. De voor de registratie vereiste gegevens kunnen worden verstrekt via aanvullende documentatie of informatie. Volgens verzoeker zou elke andersluidende uitlegging indruisen tegen de doelstelling van verordening (EU) nr. 650/2012, namelijk het voor erfgenamen eenvoudiger maken om hun rechten uit te oefenen.

- 5 Verweerder stelt dat, overeenkomstig overwegingen 18 en 68, artikel 1, lid 2, onder l), en artikel 69, lid 5, van verordening (EU) nr. 650/2012 en punt 9 van bijlage IV bij formulier V, opgenomen in bijlage 5 bij verordening (EU) nr. 1329/2014, in geval van erfopvolging inzake onroerende goederen, de registratie van die onroerende goederen onderworpen is aan het recht van de lidstaat waarin zij zich bevinden, ongeacht het land waarin de Europese erfrechtverklaring is afgegeven. De rechtsgrondslagen voor de registratie van rechten op onroerende goederen (waaronder een erfrechtverklaring) zijn opgesomd in artikel 22 van de kadasterwet. Derhalve moeten het ontstaan van de rechten waarvoor registratie wordt aangevraagd en de naleving van de vereisten van de wettelijke bepalingen niet door de door verzoeker ingediende aanvraag, maar door de in die wettelijke bepaling genoemde documenten worden bevestigd, en moeten deze documenten de voor de registratie in het kadaster noodzakelijke gegevens bevatten. Verweerder is het niet eens met het standpunt van verzoeker dat uit artikel 29, lid 6, van de kadasterwet duidelijk blijkt dat de relevante gegevens ook in de aanvraag mogen worden vermeld. Verweerder wijst er voorts op dat geen van de twee door het Amtsgericht Bad Urach in de Bondsrepubliek Duitsland afgegeven documenten als basis kan dienen voor de registratie in het kadaster van de rechten op het perceel dat eigendom was van G. R. Er zijn twee redenen waarom erfrechtverklaring nr. 1 VI 174/18, waarin wordt gesteld dat G. R. de erfenis aan J.M. R. heeft nagelaten, niet de door verzoeker in de Republiek Litouwen gewenste rechtsgevolgen kan hebben. De eerste is dat zij niet voldoet aan de in artikel 68 van verordening (EU) nr. 650/2012 vastgestelde vereisten inzake inhoud en vorm van de Europese erfrechtverklaring, waardoor zij niet als een Europese erfrechtverklaring kan worden aangemerkt. De tweede is dat zij evenmin een document is dat is afgegeven overeenkomstig het recht van de Republiek Litouwen. Voorts voldoet Europese erfrechtverklaring nr. 1 VI 175/18 niet aan de vereisten van de kadasterwet, omdat zij geen uniek – overeenkomstig de voorschriften van het kadaster toegekend – nummer van de onroerend goederen vermeldt en niet de gegevens bevat die nodig zijn om de onroerende goederen te identificeren. Verweerder heeft ook benadrukt dat verzoeker registratie wenste van zijn eigendomsrechten op slechts één perceel dat eigendom was geweest van G. R., maar dat voor dit onroerend goed geen Europese erfrechtverklaring was afgegeven en dat Europese erfrechtverklaring nr. 1 VI 175/18 geen details of informatie over G. R.'s nalatenschap en de aanvaarding daarvan bevatte.

Korte uiteenzetting van de motivering van de verwijzing

- 6 Bij zijn analyse van de relevante bepalingen van verordening (EU) nr. 650/2012 en verordening (EU) nr. 1329/2014, merkt de verwijzende rechter allereerst op dat, teneinde de rechten van erfgenamen en legatarissen en andere personen die dicht bij de overledene stonden, alsook van schuldeisers van de nalatenschap doeltreffend te waarborgen, verordening (EU) nr. 650/2012 voorziet in de instelling van een Europese erfrechtverklaring, die is bedoeld om de in die verklaring genoemde erfgenamen, legatarissen of rechthebbenden in staat te stellen in een andere lidstaat het bewijs te leveren van hun hoedanigheid en hun rechten op de nalatenschap (zie arrest van 1 maart 2018, Mahnkopf, C-558/16, EU:C:2018:138, punt 36; en 12 oktober 2017, Kubicka, C-218/16, EU:C:2017:755, punt 59).
- 7 Volgens artikel 69, lid 5, van verordening (EU) nr. 650/2012 is de erfrechtverklaring een geldig document voor de inschrijving van goederen uit de nalatenschap in het desbetreffende register in een lidstaat. Volgens de verwijzende rechter blijkt evenwel uit de bepalingen betreffende de gevolgen van de erfrechtverklaring, dat het bezit ervan op zich niet betekent dat de wettelijke voorwaarden voor de registratie van onroerende goederen die zijn neergelegd in het recht van de lidstaat waarin de goederen zich bevinden, niet van toepassing zijn. Deze conclusie wordt ook bevestigd door overweging 18 [van verordening (EU) nr. 650/2012], die verduidelijkt dat de „Europese erfrechtverklaring een geldig document [dient] te vormen voor de inschrijving van de goederen van de nalatenschap in het register van een lidstaat. Dit laat onverlet dat de bij de registratie betrokken autoriteiten de persoon die om registratie verzoekt, kunnen vragen om zodanige aanvullende informatie te verstrekken of zodanige aanvullende stukken over te leggen, als vereist onder het recht van de lidstaat waar het register wordt gehouden”.
- 8 Zoals blijkt uit punt 67 van de conclusie van advocaat-generaal Bot van 17 mei 2017 in de zaak Kubicka (C-218/16, EU:C:2017:387) moet de draagwijdte van verordening (EU) nr. 650/2012 beperkt blijven tot de specifieke voorschriften voor de inschrijving van rechten in een register. Daarom kunnen in de praktijk, in aanvulling op de Europese erfrechtverklaring, andere documenten of informatie worden geëist, bijvoorbeeld indien de informatie in de erfrechtverklaring niet specifiek genoeg is om de goederen te identificeren waarvan de eigendomsovergang of -overdracht moet worden geregistreerd.
- 9 In deze context benadrukt de verwijzende rechter dat, krachtens de in casu toepasselijke nationale wettelijke regeling, de voor registratie in het kadaster noodzakelijke gegevens alleen mogen worden verstrekt via de in artikel 22 van de kadasterwet genoemde documenten, en dat wanneer de beheerder van het register onvolledige informatie ontvangt, hij zich niet mag laten leiden door de gegevens die overeenkomstig die bepaling worden verstrekt in een document dat niet als een basis voor een rechtmatige registratie wordt beschouwd.

- 10 De gevolgen van dergelijke nationale wetgeving voor de rechten van erfgenamen, moeten worden beoordeeld in het licht van de bepalingen van verordening (EU) nr. 650/2012 en verordening (EU) nr. 1329/2014 betreffende de inhoud van de erfrechtverklaring. Artikel 68 van verordening (EU) nr. 650/2012 bepaalt dat „[d]e erfrechtverklaring [...] de volgende gegevens [bevat], voor zover deze nodig zijn voor de doeleinden waarvoor zij wordt afgegeven”. De bepaling onder l) van dit artikel bepaalt dat de erfrechtverklaring „het erfdeel dat elke erfgenaam toekomt en, in voorkomend geval, de lijst van rechten en/of goederen die elke erfgenaam toekomen”, moet vermelden. Punt 9 van bijlage IV bij formulier V, opgenomen in bijlage 5 bij verordening (EU) nr. 1329/2014 (dat verplicht is wanneer het de bedoeling is de status en de rechten van de erfgenaam te bevestigen) is bedoeld voor het specificeren van „[g]oed(eren) dat (die) aan de erfgenaam is (zijn) toegekend en waarvoor een verklaring werd aangevraagd (specificeer het (de) goed(eren) en vermeld alle relevante identificatiegegevens)”. Voetnoot 13 bij dat punt verduidelijkt dat moet worden „vermeld of de erfgenaam de eigendom of andere rechten op de goederen heeft verworven” en stelt dat „in het geval van een geregistreerd goed de informatie [moet worden vermeld] die volgens het recht van de lidstaat waar het register wordt gehouden[,] vereist is om het goed te kunnen identificeren (bijvoorbeeld voor onroerende goederen het exacte adres van het goed, het kadaster, het perceel- of kadasternummer, de beschrijving van het goed [...])”. Indien de in die bepalingen van de verordeningen genoemde gegevens worden verstrekt, is de erfrechtverklaring, overeenkomstig artikel 69, lid 5, van verordening (EU) nr. 650/2012, derhalve een geldig document in de Republiek Litouwen voor de registratie van goederen uit een nalatenschap in het kadaster.
- 11 Het Hof van Justitie heeft in zijn rechtspraak duidelijk gemaakt dat artikel 67, lid 1, van verordening (EU) nr. 650/2012 een verplichting oplegt aan de autoriteit van afgifte om bij de afgifte van een erfrechtverklaring het in bijlage 5 bij verordening (EU) nr. 1329/2014 vastgestelde formulier V te gebruiken (arrest van 17 januari 2019, *Brisch*, C-102/18, EU:C:2019:34, punt 30). Het Amtsgericht Bad Urach in de Bondsrepubliek Duitsland heeft Europese erfrechtverklaring nr. 1 VI 175/18 afgegeven met gebruikmaking van het in bijlage 5 bij verordening (EU) nr. 1329/2014 vastgestelde formulier V, welke verklaring vergezeld ging van bijlage IV, waarin de status en de rechten van de erfgenaam worden bevestigd. Er zijn echter geen gegevens vermeld in punt 9 van bijlage IV bij formulier V, dat tot doel heeft de goederen te specificeren die aan de erfgenaam zijn toegekend en waarvoor een verklaring werd aangevraagd. Uit de door verzoeker in zijn hoger beroep aangevoerde argumenten en uit de aangehaalde rechtspraak van de Duitse rechterlijke instanties blijkt duidelijk dat het niet vermelden van deze gegevens geen fout is van de instantie die de erfrechtverklaring heeft afgegeven.
- 12 Volgens de verwijzende rechter is overweging 68 van verordening (EU) nr. 650/2012 in dit verband relevant. Er wordt *expressis verbis* gesteld dat „[d]e autoriteit die de erfrechtverklaring afgeeft, [...] de formaliteiten die vereist zijn voor de registratie van onroerende goederen in de lidstaat waar het register wordt gehouden, in acht [moet] nemen”. Er moet echter ook worden opgemerkt dat de Uniewetgever, door dit standpunt in de considerans van de verordening weer te

geven, geen wettelijke verplichting heeft vastgesteld die van toepassing is op de instantie die de erfrechtverklaring afgeeft. Bovendien heeft hij dit standpunt duidelijk niet hernomen in de artikelen van deze verordening.

- 13 In deze omstandigheden heeft de verwijzende rechter, gelet op de door de invoering van de Europese erfrechtverklaring nagestreefde doelstellingen en het [in de eerste volzin van overweging 67 van verordening (EU) nr. 650/2012 uitgedrukte] voornemen van de Uniewetgever om een „snelle, soepele en efficiënte behandeling van een erfopvolging met grensoverschrijdende gevolgen in de Unie” te verzekeren, twijfels over de uitlegging van artikel 1, lid 2, onder l), en artikel 69, lid 5, van verordening (EU) nr. 650/2012 en verzoekt hij het Hof van Justitie derhalve om een beslissing over de gestelde prejudiciële vraag.

WERKDOCUMENT